

16.08.2018

Asia/3

§ 113

HKL:n talouden osavuosisikatsaukset 1.1. - 30.6.2018

HEL 2018-004507 T 02 02 01

Päätös

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti merkitä tiedoksi HKL:n osavuosisikatsauksen 1.1. – 30.6.2018.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Minna Kivioja, yksikön sihteeri, puhelin: 310 78455
minna.kivioja(a)hel.fi

Liitteet

1 HKL_osavuosisikatsaus_1-6.2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Raportointikauden merkittävimmät tapahtumat

HKL:n tavoiteohjelman kehittämisohjelmat

Helsingin kaupunkistrategia 2017-2021 hyväksyttiin 27.9.2017 kaupunginvaltuustossa. Joukkoliikenteen pitkän aikajänteen kehittämisenäkömiin kannalta olennaista ovat mm. tavoitteet raideliikenteen ja sähköbussien käytön lisäämiseksi sekä linjaukset Vihdintien ja Tuusulanväylän kaupunkibulevardien ja Malmin raitiotien suunnittelusta.

Helsingin kaupunkistrategian lisäksi HKL:n tavoiteohjelma vuosille 2016 - 2024 luo perustaa HKL:n toiminnan kehittämiseksi. Tavoiteohjelmassa määritellään HKL:n strategiset tavoitteet ja näitä toteuttavat toimenpidekokonaisuudet eli kehitysohjelmat. Ensimmäisenä HKL käynnisti operatiivisen tehokkuuden, omaisuuden hallinnan ja turvallisuuden kehitysohjelmat.

16.08.2018

Operatiivisen tehokkuuden kehitysohjelmalla tavoitellaan HKL:n liikenteen hoidon ja sitä tukevien toimintojen tehostamista. Niin tehtyjen kansainvälisten benchmarking-tutkimusten kuin omaan toimintaan pureutuvien selvitysten perusteella tehostamistarve on noin 10 %, jotta HKL on kustannustehokkuudeltaan Euroopan markkinoiden kärkeä. Tehostamistarve vaihtelee merkittävästi toiminnoittain. Vuoden 2016 tasosta vuoden 2018 toiselle puoliskolle siirryttäessä HKL on jo toteuttanut vuositasolla 4,4 milj. eurolla kustannustehokkuutta parantavia toimia. Vielä kesken ja suunnittelussa olevat toimenpiteet mukaan lukien tehokkuuden arvioidaan paranevan vuositasolla yli 15 milj. euroa vuoteen 2021 mennessä.

Omaisuuksien hallinnan kehitysohjelma liittyy HKL:n rooliin Helsingin joukkoliikenteen infrastruktuurin sekä metro- ja raitioliikenteen kaluston omistajana, kehittäjänä ja ylläpitäjänä. Olemassa oleva omaisuus on mittava ja HKL:n tekemät korvaus-, ylläpito- ja uudisinvestoinnit pääsääntöisesti 100-200 milj. euroa vuodessa. HKL:n vastuu investointimäärärahojen tarkoituksenmukaisesta ja tehokkaasta käytöstä on mitattava. Omaisuuksien hallinnan kehitysohjelmalla etsitään keinoja mm. nykyisen omaisuuden ylläpidon laadun ja kustannustehokkuuden tarkoituksenmukaiseen hallintaan, joukkoliikenneinfrastruktuurin mahdollistaman tulovirran kasvattamiseen luomalla mahdollisuuksia eri palveluiden kehittämiseen yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa sekä uusinvestointien aiempaa korkeatasoisempaan kustannusohjaukseen ja laadunhallintaan. Talvella 2017-2018 on HKL:ssä käynnistetty omaisuuslajikohtainen ohjausryhmätyöskentely ja projektien ja omaisuuslajien hallinnan uudet toimintatavat on otettu käyttöön.

Turvallisuuden kehitysohjelmassa parannetaan toimintamalleja HKL:n hoitamassa liikenteessä, varikoilla, työmailla, kalustossa ja infrastruktuurissa. Turvallisuustyön perusteita määrittää alun perin vuonna 2016 voimaan tullut kaupunkiraideliikennelaki ja laki liikenteen palveluista, johon heinäkuussa 2017 on siirretty osa kaupunkiraideliikennelain säännöksistä. Edellä tarkoitettuun lainsäädäntöön liittyen liikenteen turvallisuusvirasto (Trafi) auditoi HKL:n toimintaa helmikuussa. Todettuihin poikkeamiin HKL vastasi osapuolten seurantalaverin jälkeen 31.5.2018. HKL osallistui myös Helsinki Summit -huippukokouksen 16.7.2018 turvallisuusvalmisteluihin.

Raitioliikenteen liikennöintisopimus

HKL:n tulevaisuuden kannalta erittäin keskeistä on, minkä päätöksen HSL tekee Raide-Jokerin liikennöitsijästä. Samassa yhteydessä ratkaistaan myös kantakaupungin raitioliikenteen liikennöintisopimuksen jatko. HSL tullee HKL:n antaman tarjoutumisen pohjalta vuoden 2018 lopussa päättämään, onko HKL yhteiskunnan kannalta paras toimija lii-

kennöitsijäksi. HKL:n tarjoutumisen valmistelu ja sen pohjaksi tehtävä työ niin laadun kuin kustannustehokkuuden parantamiseksi ovat olleet HKL:n huomion keskiössä koko vuoden 2018. HKL on hankkinut myös ulkopuolisen professoritason asiantuntijalausannon HSL:lle tehtävään edellä tarkoitettuun tarjoutumiseen liittyen niin, että tarjoutuminen käsittää sekä Raide-Jokerin ja kantakaupungin raitioliikenteen. Em. ulkopuolisen asiantuntijalausannon perusteella ei ole estettä sille, että HSL neuvottelee ja tekee HKL:n kanssa Raide-Jokerin ja kantakaupungin liikennöinnistä sopimuksen ilman tarjouskilpailumenettelyä.

Länsimetro

Vuoden 2017 marraskuussa matkustajaliikenteelle avatun länsimetron liikennöinnin ja infrastruktuurin hallinnan toimintamalleja vakiinnutettiin. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä kokeiltiin myös tiheämmän 2,5 minuutin vuorovälin ruuhkaliikenteen toteuttamista Matinkylään saakka. Liikennöinnissä huolia ensimmäisellä vuosineljänneksellä aiheutti erityisesti kuljettajapula, johon pääsiäisenä valmistunut kuljettajakurssi toi helpotusta. Myös metron infrastruktuurissa ja junakalustossa ilmeni teknisiä ongelmia, jotka vaikuttivat liikenteen luotettavuuteen.

Länsimetro Oy on HKL:n työn merkittävä tilaaja, kun HKL:n ja Länsimetro Oy:n välisen yhteistyösopimuksen perusteella HKL hoitaa kanta-metron ja länsimetron infraa yhtenä kokonaisuutena kuin omaansa. Yhteistyötä ohjaa ja johtaa länsimetron yhteistyöryhmä, jolle asioita valmistelevat tekninen ryhmä ja talousryhmä. Katsauskaudella Länsimetro Oy on auditoinut HKL:lle kuuluvia tehtäviä.

HKL:n huolto- ja kunnossapitotoiminnan kehittämistä on yhdessä Länsimetro Oy:n kanssa tehty koko katsauskauden ajan. Erityisesti on kiinnitetty huomiota HKL:n suorittaman raportoinnin kattavuuteen. HKL on yhteistyöryhmässä sovitun mukaisesti vahvistamassa länsimetron huollon ja kunnossapidon resursointia vastaamaan kertyneen kokemuksen mukaan todettuja tarpeita.

Raide-Jokeri

Raide-Jokerin infrahankkeen joulukuussa 2017 aloittanut allianssi sai valmiiksi kolmannen kustannusarvion hankkeen kokonaiskustannuksista kesäkuussa 2018. Rakentamiskustannukseksi arvioitiin 355 M€ vuoden 2015 hintatasossa, mikä on 80 miljoonaa euroa enemmän kuin kaupunginvaltuustojen hyväksymän hankesuunnitelman enimmäishinta. Suunnitelmat ovat pidemmällä ja niitä on määrällisesti enemmän kuin edellisiä kustannusarvioita laadittaessa. Lisäksi hankelaajuutta on täsmennetty. Myös tuotannon suunnittelu on pidemmällä kuin edellisessä vaiheessa. Allianssi jatkaa suunnittelua vuoden 2019 alkuun ja pyrkii

saavuttamaan ratkaisuja, joilla allianssin tavoitehintaa saadaan hankesuunnitelman mukaiseksi.

Raitiovarikkojen kehittämissuunnitelma

Helsingin kantakaupungin raitiotievarikkojen kehittämissuunnitelma valmistui ja se käsiteltiin kaupungin johtoryhmässä, HKL:n johtokunnassa ja HSL:n hallituksessa. Täytäntöönpanon valmistelu etenee niin, että Ruskeasuon varikon rakentamisen on tarkoitus alkaa 2019. HKL:n konserniyhtiö Ruskeasuon Varikkokiinteistö Oy on aloittanut varikkokiinteistön yleissuunnittelun valmistelun niin, että hankesuunnittelu toteutetaan vuoden 2018 aikana.

Laajasalon raitiotievarikon suunnittelukilpailun voittajaksi valittiin suunnitelma Scapes, jossa raitiotievarikon ympärille toteutettaisiin 6-7 asuinrakennusta yhdeksi hybridikortteliksi. Hankkeen suunnittelu jatkuu viite-suunnitelman tarkentamisella vuoden 2018 aikana. Varikon on tarkoitus valmistua Kruunusillat-hankkeen mukaisessa aikataulussa vuonna 2025.

Kaupunkipyöräpalvelu

Katsauskauden aikana valmisteltiin yhteistyösopimus kaupunkipyöräpalveluista Helsingin ja Espoon kesken. Sopimuksen myötä Helsingin ja Espoon kaupunkipyöräpalvelut ovat käyttäjille täysin yhteen toimivat. HKL toteutti myös kaupunkipyöräpalvelun ajallisen laajennuksen niin, että kaupunkipyöräkausi alkoi toukokuun sijasta jo huhtikuun alussa. Lisäksi HKL:n johtokunta päätti 14.6.2018 kaupunkipyöräpalvelun laajennuksesta niin, että kaupunkipyöräpalvelu piiriin tulee 88 uutta pyöräasemaa ja 880 pyörää vuonna 2019. Palvelu laajenee todennäköisesti Pitäjänmäelle ja Helsingin itäisiin kaupunginosiin.

Variotram-raitiovaunut

HKL teki marraskuussa 2017 Bombardier Transportationin kanssa Variotram -raitiovaunuja koskevien hankintasopimusten purkamisesta sovintosopimuksen, jonka soveltaminen on katsauskaudena edennyt suunnitellusti. Kaikki Variotram -raitiovaunut ovat poistumassa liikenteestä vuoden 2018 loppuun mennessä. HKL on neuvotellut niiden jälleenmyynnistä sovintosopimuksen ehtojen mukaisesti Bombardierin kanssa.

Uudet raitiovaunut

HKL teki 13.7.2018 Transtech Oy:n kanssa hankintasopimuksen kymmenen uuden Artic-matalalattiaraitiovaunun hankkimiseksi niin, että kaikki tämän optiosarjan raitiovaunut toimitetaan vuoden 2019 aikana.

HKL:n johtokunta hyväksyi 14.6.2018 kahta Artic-esisarjan raitiovaunua koskevan hankintasopimuksen muutoksen niin, että HKL palauttaa Transtech Oy:lle esisarjan raitiovaunut ja Transtech Oy toimittaa niiden tilalle kaksi uutta raitiovaunua, jotka ovat samanlaisia kuin muut sarjassa toimitetut raitiovaunut. Vaihtoehtona tälle ratkaisulle olisi ollut, että Transtech Oy hankintasopimuksen ehtojen mukaisesti olisi tehnyt tarpeelliset muutostyöt niin, että esisarjan raitiovaunut olisi muutettu samanlaisiksi kuin sarjassa toimitetut raitiovaunut.

Oikeudenkäynnit

Metron automatisointia koskevien sopimusten purkuasian käsittely on jatkunut Helsingin käräjäoikeudessa koko katsauskauden ajan kirjallisten materiaalien toimittamisella. Suulliset käsittelyt alkavat lokakuun loppussa 2018 ja kestävät toukokuun loppuun 2019.

Suoritteet

HKL:n tuottamassa raitio- ja metroliikenteessä tehtiin yhteensä 75,9 milj. matkaa tammi-kesäkuussa. Raitioliikenteessä matkoja tehtiin 5,6 % edellisvuotta enemmän ja metroliikenteessä 36,2 %. Raitioliikenteessä matkustajamäärää nostaa elokuussa 2017 tehdyt linjastomuutokset ja metroliikenteessä länsimetron käynnistyminen marraskuussa 2017. Suomenlinnan lauttaliikenteessä matkustajia oli 4,1 % edellisvuotta enemmän.

Paikkakilometrit, jotka kuvaavat matkojen tarjontaa, lisääntyivät edellisvuodesta raitioliikenteessä 11,7 % ja metroliikenteessä 66,1 %.

Raitio- ja metroliikenteessä myös liikennesuoritteet olivat selvästi suuremmat kuin edellisenä vuonna vastaavana ajankohtana. Raitioliikenteessä uudet Artic-vaunut ovat mahdollistaneet sen, että matalalattia-vaunukaluston osuus ajetuista linjakilometreistä on noussut. Vanhoilla korkealattiaisilla nivelvaunuilla ajettiin enää erittäin vähän linjakilometrejä.

Talousarvion sitovat tavoitteet

Liikennelaitoksen ennustetaan saavuttavan vuonna 2018 sitovista tavoitteista neljä (4) kahdeksasta (8). Laitoksen sitovista tavoitteista taloudellisen tuloksen, toiminnan kokonaiskustannusten, raitioliikenteen asiakastytyvyyden sekä raitioliikennematkustajien kokeman järjestyksen ja turvallisuuden ennakoidaan toteutuvan tavoitteen mukaisesti.

Metroliikenteen asiakastytyvyyden ennustetaan jäävän tavoitteesta. Tutkimustietoa ei ole vielä käytettävissä, mutta alkuvuonna toteutui useiden eri tekijöiden johdosta tavanomaista enemmän metroliikenteen

16.08.2018

ajamattomia lähtöjä, mikä varmasti on vaikuttanut matkustajien tyytyväisyyteen.

Liikennöinnin luotettavuuden ennustetaan jäävän tavoitteesta sekä metro- että raitioliikenteessä. Ajettujen lähtöjen osuutta on alkuvuonna laskenut henkilökuntapula ja tekniset viat. Metroliikenteessä on ollut poistumaa henkilöstössä ja tilanteen odotetaan paranevan heinä-kuussa valmistuvien uusien kuljettajien myötä. Raitioliikenteessä henkilökuntapulasta johtuneet ajamattomuudet ovat olleet kasvussa sekä varakuljettajien vähentämisen että akuuttien, kesken päivää sattuneiden sairaspöissaolojen yhtäaikaisen toteutumisen vuoksi. Myös teknisiä viikoja on ollut enemmän kuin edellisellä vuonna.

Metroluikennematkustajien kokeman järjestyksen ja turvallisuuden ennustetaan jäävän tavoitteista, mutta pysyvän silti viime vuoden tasolla. Liikenteeseen ei ennusteta tulevan sellaisia suuria muutoksia, joilla olisi ennakoitua suurempaa vaikutusta metromatkustajien järjestyksen ja turvallisuuden tunteeseen.

Henkilöstö

HKL:n henkilöstömäärä oli 1 262 henkilöä 30.6.2018 (30.6.2017: 1 283). Vuoden 2017 lopussa henkilöstömäärä oli 1 236. Keskimäärin tammi-kesäkuussa henkilöitä oli 1 229, kun vastaavalla kaudella vuonna 2017 henkilöitä oli keskimäärin 1 218. HKL:n kuljettajamäärä on kasvanut edellisestä vuodesta, mutta kesätyöntekijöitä HKL on palkannut selvästi edellisvuotta vähemmän.

Käyttötalous

Koko vuoden liikevaihtoennuste on 210,3 milj. euroa eli 5,3 milj. euroa vähemmän kuin tulosbudjetissa. Raitioliikenteen liikennöintikorvauksen ennakoidaan toteutuvan 2,5 milj. euroa budjetoitua pienempänä, mikä johtuu pääosin pääomakorvausosuudessa tapahtuneesta muutoksesta Variotram -vaunujen osalta. HSL:ltä veloitettavia infrakorvauksia on toteutuksessa 1,5 milj. euroa ja kaupungin tukea 1,2 milj. euroa budjetoitua vähemmän.

Menoissa poistoja on toteutuksessa 3,3 milj. euroa budjetoitua vähemmän. Suurin yksittäinen syy on Variotram -raitiovaunujen jäljellä olleen hankintamenon alaskirjaus 31.12.2017, joten vaunuista ei toteudu poistoja vuonna 2018 (TB18: 2,2). Kirjaus liittyy sovintosopimukseen, jossa Bombardierin kanssa sovittiin, että kaikki Variotram -raitiovaunut poistuvat liikenteestä vuoden 2018 aikana.

Palveluiden ostoja on toteutuksessa 42,7 milj. euroa eli 1,8 milj. euroa budjettia vähemmän. Raitioratojen profilointi on siirtymässä osittain

vuodelle 2019, joten vuoden 2018 aikana toteutuu profiloinnin kuluja 0,5 milj. euroa vähemmän kuin on budjetoitu. Myös rakennusten vuosikorjauksia ja siivouksia sekä ulkopuhdistuksia on toteutumassa budjetoitua vähemmän.

Henkilöstökulujen ennuste on 64,5 milj. euroa eli 1,1 milj. euroa budjetia vähemmän. Kuljettajien ja tuntipalkkaisten palkkakulut ovat jäämässä budjetoitua pienemmiksi.

HKL:n tilikauden tulosenuste on 0,5 (TB18: 0) milj. euroa.

Investoinnit

Kesäkuun loppuun mennessä investointimenoja on toteutunut 48,1 milj. eurolla. Suurimmat yksittäiset investoinnit ovat olleet Artic -raitiovaunujen maksut. Vuoden 2018 aikana toimitettavien 20 optiovaunun maksuja on maksettu 22,8 milj. euroa ja toimituksessa olevien 40 vaunun maksuja on suoritettu 5,2 milj. eurolla kesäkuun loppuun mennessä. Raide-Jokerin ratainfra suunnitteluun on toteutunut investointimenoja 4,9 milj. euroa.

Investointien nettoennuste on 133,4 milj. euroa, kun tulosbudjetin investoinnit ovat 164,9 milj. euroa. Metrovaunujen ja metrosiltojen peruskorjaukset eivät ole toteutumassa siinä laajuudessa vuonna 2018 kuin talousarviovaiheessa ennakoitiin. Myöskään metroasemien ja varikoiden peruskorjaukset eivät ole toteutumassa suunnitellussa aikataulusa.

Tilikauden suurimmat investoinnit ovat uudet raitiovaunut 43,5 milj. euroa. Muita suuria investointeja ovat Raide-Jokerin infra 6,6 milj. euroa, Hakaniemen metroaseman peruskorjaus ja kehittäminen 6,0 milj. euroa, metrovaunujen peruskorjaukset 5,7 milj. euroa, Helsingin metron asetinlaitteen uusiminen 5,3 milj. euroa, Kruunusillat 4,0 milj. euroa ja uudet metrovaunut 3,9 milj. euroa.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmoskoski

Lisätiedot

Minna Kivioja, yksikön sihteeri, puhelin: 310 78455
minna.kivioja(a)hel.fi

Liitteet

1 HKL_osavuosikatsaus_1-6.2018

Muutoksenhaku

16.08.2018

Asia/3

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Liikenneliikelaitoksen johtokunta 03.05.2018 § 68

HEL 2018-004507 T 02 02 01

Päätös

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti merkitä tiedoksi HKL:n osavuosikatsauksen 1.1. – 31.3.2018.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi
Ville Lehmuskoski, toimitusjohtaja, puhelin: 310 35091
ville.lehmuskoski(a)hel.fi